



mladá fronta

ostře
sledované
vlaky

bohumil

hrabal

Bohumil Hrabal
Ostře sledované vlaky

Mladá fronta

Tenhleten rok, rok pětáctýřicet, Němci už neovládli prostor nad naším městečkem. Natožpak nad celou krajinou, zemí. Hloubkaři narušili dopravu tak, že ranní vlaky jezdily v poledne, polední večer a večerní za noci, takže se někdy stalo, že odpolední vlak přijel podle jízdního řádu na minutu včas, ale to bylo tím, že to byl čtyři hodiny opožděný dopolední osobák.

Předevčím nepřátelský stíhač přestřílel nad naším městečkem německou stíhačku tak, že jí ustřelil křídlo. A potom trup hořel a padal někam do polí, ale to křídlo, jak se vyvrátilo z trupu, vytrhlo několik hrstí šroubů a matic, které napadaly na náměstí a pozobaly hlavy několika ženským. Ale to křídlo plachtilo nad naším městečkem, kdo mohl, tak se na to díval, až do té doby, kdy to křídlo vrzavým pohybem se sneslo nad samé náměstí, kam se vyhrnuli hosté z obou restaurací, a potom už stín toho křídla se pohyboval náměstím a lidé hned běželi přes náměstí a hned zase na tu stranu, kde stáli před chvilkou, protože to křídlo se pořád pohybovalo jako obrovské kyvadlo, které zahánělo občany do protisměru možného pádu a přitom vydávalo stále silnější hřmot a zpívavý zvuk. A potom se rychle smyklo a spadlo do děkanské zahrady. A za pět minut už si občané odnášeli pláty a plechy z toho křídla, aby se hned druhý den objevily jako stříška na králíkárně, slepičárně, jeden občan už odpoledne z toho ukořistěného plechu vystříhával kusy, z kterých večer nadělal krásné kryty na nohy k motocyklům. Tak zmizelo nejen to křídlo, ale i všechny plechy a součástky z trupu říšského letounu, který spadl za městečkem do sněhem zasypaných polí. Jel jsem se tam podívat na bicyklu za půl hodiny po sestřelení. A už jsem potkával občany, kteří na vozíčku táhli to, co ukořistili. Těžko se dalo uhádnout, na co by to tak mohlo být? Ale já jsem jel na bicyklu dál, chtěl jsem se podívat na ten rozbitý aeroplán, já jsem nesnášel shánlivé lidi, kdepak já a sbírat nebo utrhávat nějaké součástky, nějaké krámy! A sněhem ušlapanou cestičkou, která už vedla k těm černým troskám, kráčel můj otec, nesl nějaký stříbrný hudební nástroj a usmíval se a třásl těmi stříbrnými střívkami, nějakými trubičkami. Ano, byly to trubičky z letadla, trubičky, kterými tekla benzín, a já jsem až doma navečer poznal, proč tatínek měl

z téhle kořisti takovou radost. Rozřezal je na stejné kousky, vyleštil, a potom vedle těch šedesáti lesklých trubiček položil svou patentní tužku s vysouvací tuhou. Můj otec. dovedl udělat všechno na světě, protože byl od svých osmačtyřiceti let v penzi. Byl strojvedoucí a na stroji byl od dvaceti let a tak měl vysloužená tuplovaná léta, ale občané šileli závistí, když si pomysleli, že otec může ještě dvacet třicet let na tomhle světě žít. A potom, tatínek vstával ještě dřív než ti, co chodili do práce. V celém kraji sbíral, kde se co dalo, šrouby, podkovy, z veřejných skládek si odnášel kdejaký nepotřebný krám a součástku a všechno skladoval doma v kůlnách a na půdách, jak nějaká sběrna starého železa to u nás vypadalo. A kdo nepotřeboval starý nábytek, všechno si odvezl náš otec, takže ač jsme doma byli jen tři, měli jsme padesát židlí, sedm stolů, devět kanapí a spousty skříněček a umývadel a džbánů. A i to bylo otci málo, vyjížděl na bicyklu do kraje a dál, kramličkou přehraboval skládky a navečer se vracel s kořistí, protože všechno se mohlo na něco jednou hodit, a také hodilo, poněvadž když někdo potřeboval něco, co se už nevyrobělo, nějakou součástku k autu nebo šrotníku nebo mlátičce, a když to nesehnal, přijel k nám, a otec se zamyslel, šel popaměti někam na půdu nebo do kůlny nebo před hromady na dvoře, a potom tam někam hrábl a za chvílku vytáhl nějaký krám, který se opravdu hodil. Proto můj tatínek býval velitelem železných nedělí, a když odvážel všelijaké ty železné krámy na nádraží, vždycky jel kolem našich vrat a odsypal trošku té železné neděle. A přece mu sousedé nedovedli odpustit. Asi to bylo tím, že náš pradědeček Lukáš od osmnácti let bral zlatku denně rentu, za republiky potom v korunách. Můj pradědeček se narodil v roce osmnáct set třicet a v roce osmnáct set čtyřicet osm byl vojenským tamborem a jako takový bojoval na Karlově mostě, zde studenti házeli po vojácích dlažební kostky a trefili pradědečka do kolena a zmrzačili ho nadosmrti. Od té doby bral rentu, zlatku denně, za kterou si denně kupoval láhev rumu a dva paklíky tabáku, a místo aby seděl doma a kouřil a popíjel, pajdal ulicemi, polními cestami, nejraději ale tam, kde se lidé dřeli, a tam se těm dělníkům poškleboval a pil ten rum a kouřil ten tabák, a tak každý rok někde pradědečka Lukáše tak zbil,

že dědeček jej vozil na trakaři domů. Ale pradědeček se jen vykřísal, už zase se tak dlouho vyptával, kdo je na tom líp, až ho zase nekřesťansky zbili. Až pád Rakouska vzal pradědečkovi rentu, tu, kterou bral sedmdesát let. Až ta penze za republiky smrskla láhev rumu i ty paklíky tabáku. A přece pradědečka Lukáše každý rok zbili do bezvědomí, protože dál se vytahoval těmi sedmdesáti lety, ve kterých měl každý den tu láhev rumu a tabák. Až v roce devatenáct set třicet pět se pradědeček chlubil před kameníky, kterým zrovna zavřeli lom, a ti jej tak zbili, že umřel. Doktor povídal, že tady mohl být ještě dobrých dvacet let. Proto žádná jiná rodina tak neležela v žaludku města. Můj děda, aby jablko nepadlo daleko od pradědečka Lukáše, byl zase hypnotizér, který pracoval v malých cirkusech, a celé město vidělo v jeho hypnotizování touhu co nejvíc se flákat životem. Ale když Němci překročili v březnu naše hranice, aby obsadili celou zemi, a pronikali směrem na Prahu, jediný náš děda jim šel naproti, jediný náš děda šel Němcům vzdorovat jako hypnotizér, zadržet pronikající tanky silou myšlenky. A tak děda kráčel po silnici s očima na prvním tanku, který vedl čelo těch motorizovaných armád. A na tom tanku až po pás stál v kabině říšský voják, na hlavě měl černý baret s umrlčí lebkou a zkříženými hnáty, a můj děda pořád šel rovnou k tomu tanku a ruce měl napřážené a očima stříkal Němcům myšlenku, obraťte se a jed'te nazpátek... a opravdu, ten první tank zastavil, celá armáda zůstala stát, děda se prsty dotýkal toho tanku a pořád vysílal tu samou myšlenku... obraťte se a jed'te nazpátek, obraťte se a jed'te nazpátek, obraťte se... a potom poručík dal praporkem znamení a tank se rozejel, ale děda neuhnul a tank jej přejel, uskřípl mu hlavu, a už říšské armádě nic nestálo v cestě. A tatínek se potom vydal hledat dědovu hlavu. Ten první tank zůstal stát před Prahou, čekal na vyprošťovací jeřáb, dědova hlava byla vmáčknuta mezi pásy a ty pásy byly tak natočené, že tatínek si vyprosil, aby mohl tu dědovu hlavu vyprostit a potom ji pochovat i s tělem, tak, jak se na křesťana sluší. Od té doby se v celém kraji lidé hádávali. Jedni křičeli, že náš děda byl blázen, druzí zase, že ne tak docela, že kdyby se všichni postavili jako náš dědek proti Němcům, se zbraní v ruce, kdoví, jak by to s Němci dopadlo.

Ten čas jsme ještě bydleli za městem, až potom jsme se přestěhovali do města, a já, že jsem byl zvyklý na samotu, jak jsme do města přijížděli, celý svět se mi úžil. Od té doby, jen když jsem vyšel za město, jedině tak jsem vydechl. A zase, jak jsem se vracel, jak se přes most úžily ulice a uličky, úžil jsem se i já, pořád jsem měl a mám a budu mít dojem, že za každým oknem jsou nejmíň jedny oči, které se na mne dívají. Když mě někdo oslovil, červenal jsem se, protože jsem měl dojem, že všem lidem něco na mně vadí. Před třemi měsíci jsem si přeřízl ruce v zápěstí, a jako bych k tomu neměl důvod. Ale já jsem ten důvod měl a znal jsem jej a jen jsem se bál, že každý, kdo se na mne dívá, ten důvod uhaduje. Proto za každým oknem ty oči. Ale copak si může člověk myslet, když mu je dvaadvacet let? Mohl jsem si myslet, že lidé v našem městečku se proto na mne dívají, že jsem si přeřízl ty žily, abych se vyhnul práci, kterou musí oni udělat za mne, tak jako dělali za našeho pradědečka Lukáše a za dědu Viléma, který byl hypnotizér, i za mého tatínka, který jen proto jezdil na lokomotivě čtvrt století, aby potom nemusel nic dělat.

Tenhleten rok už Němci neovládli prostor nad naším městečkem. Když jsem pěšinkou přijel až k trupu letadla, sníl se třpytil na plátních a v každém krystalku sněhu jako by tikala malininká vteřinová ručička, tak ten sníl na prudkém slunci praskal ve všech barvách, a já slyšel, jak nejen v každém krystalku tikají ručičky, ale ještě i někde jinde. Moje hodinky tikaly zřetelně, ale já slyšel ještě jeden tikot, a ten tikot vycházel z letadla, z té hromady. A tam opravdu tikaly palubní hodiny, dokonce ukazovaly přesný čas, který jsem srovnal s ručičkami mých hodinek. A potom jsem viděl, že tam ještě víc vespod je sluncem ozářená rukavička, a já jsem dobře cítil, že ta rukavička není sama, že je v ní lidská ruka, a ta lidská ruka tam není sama, ale je na paži a ta paže je na lidském těle, které je někde pod těmi troskami. A váhou těla jsem šlápl na bicykl, ze všech stran tikaly miniaturní vteřinové ručičky, hrkané světlem slunce, a po trati v dálce uháněl nákladňák, vesele hrkal, byl to uhelný vlak, který se vracel do mostecké pánve, jistě sto čtyřicet náprav, a uprostřed vlaku byl zaseknutý brzdicí špalek, byl rozžhavený a kov vykapával na kolejnici, ale říšská lokomotiva vesele táhla i ten zaseknutý vagón.

Zítřka už budu stát u dvojkolejné trati v mé staničce, kde všechny vlaky jedoucí od západu k východu budou podle jízdního řádu označeny lichými čísly, vlaky potom jedoucí od východu k západu čísly sudými. Budu zase po třech měsících řídit dopravu, budu zase na nádraží, kterým procházejí dvě hlavní koleje a ta průběžná kolej od západu k východu má číslo jedna a ta druhá průběžná kolej od východu k západu má číslo dvě a potom od koleje číslo jedna všechny koleje po pravé ruce mají čísla lichá, tři, pět, sedm a tak, a všechny koleje po pravé ruce od průběžné koleje číslo dvě mají čísla sudá, čtyři, šest, osm, deset a tak. Ovšem to je pro nás, pro zaměstnance státních drah, tohle číslování, protože ze stanoviska laika, který stojí na perónu nádraží, třeba v mé staničce, tak tam první kolej je pátá, druhá kolej je třetí, třetí kolej je první, čtvrtá kolej je druhá... A zítřka brzy ráno si obléknu uniformu, černé kalhoty a modrou blůzu, na služebním plášti mosazné knoflíky, které mi maminka cítí sidolem, a potom si dopnu ten krásný límec, který zrovna tak jako na kabátci, tak na plášti má jedno a totéž znamení, ze kterých každý nádražák hned pozná, jakou mám ve službě hodnost. Na límci středoškolský knoflík každému řekne, že mám maturitu. A potom zlatými nitěmi vyšitá překrásná hvězda dává na vědomí, že jsem elévem dopravy. A dál na límci se třpytí ten nejhezčí odznak, okřídlené kolečko zdobené fialovým a modrým flitrem, okřídlené kolečko, podobné zlatému mořskému koníčkovi. A tak ráno vyjedu ještě za tmy, moje maminka se bude za mnou dívat, bude stát nehnutě za záclonou, zrovna tak, jako za všemi okny, kolem kterých budu projíždět, všude budou stát lidé, tak jako moje matka, budou mne pozorovat s prstem na záclonce a já budu ujíždět k řece, kde na pěšině vydechnu, tak jako vždycky, protože já nerad jezdím do služby vlakem, takhle u řeky se mi volně dýchá, nejsou zde žádná okna, žádná nástraha, žádná jehlice zabodnutá zezadu do týlu hlavy.

V dopravní kanceláři bylo všecko tak, jako to bylo, než jsem to opustil. Blok uzavírající závěry jízdních cest se pořád podobal obrovskému aristonu nebo forbesové skříni, telegrafní stůl stál pod oknem, z kterého byla vidět pět kilometrů dlouhá plná cesta vrou-

bená starými jabloněmi, cesta, na jejímž konci se třpytil zámek knížete Kinského, zámek, který dneska ráno, když vyšlo slunce, stál až do prvního patra v mlze, takže vypadal, jako by visel na zlatém řetězu. A na tom stole byly tři telegrafní přístroje, které před půl stoletím vyrobila firma Siemens Halske, a tři telegrafní zápisníky. A dva traťové telefony a tři telefony staniční pořád se propojovaly a dopravní kanceláři se pořád ozývalo něžné vrkání a cinkání a štěbetání telegrafů a telefonů, jak v krámku obchodníka se zpěvavým ptactvem. U okénka do čekárny pořád byla zelená záclonka stažená mosaznými kroužky a hned vedle železná skříň a stroj na datumování jízenek. Výpravčí Hubička mě přivítal a hned řekl, že budeme sloužit spolu, že po třech měsících marodění se musím znovu zaškolit. A potom se mne zeptal pan výpravčí, kolik je hodin, a odhrnul rukáv z mého zápěstí, a neřval se na hodinky, ale rovnou na jizvu po vyhojené ráně.

A já jsem se začervenel a hned jsem dělal, jako že hledám svou červenou čepici. Byla ve skříňce docela zaprášená, na dýnku byly tlapičky myších paciček. V jitřním slunci jsem kartáčoval služební čepici, slyšel jsem, jak holubi pana přednosty vrkají v holubníku. Za nádražím bylo vidět všechny překážky na dostihové dráze, celá ta miniaturní dráha z Velké pardubické, protože kníže Kinský pěstoval polokrevné závodní koně, se kterými vyhrál nejen Velkou pardubickou, ale i Velkou liverpoolskou, skoro milión liber šterlinků, bylo to tenkrát tolik peněz, že kníže začal stavět za naší maličkou stanicí obrovský biograf a divadlo a koncertní sál pro naši vesnici, ale nedostavěl to, tak se z toho udělal magacín na obilí, nejkrásnější obilní skladiště na světě, do kterého se vcházelo římskými a řeckými sloupy. A tomu skladišti na obilí se říkalo po anglicku: liverpůl...

Přesně o půl osmé vstoupil do dopravní kanceláře pan přednosta. Vážil skoro metrák, ale ženské o něm říkaly, že tančí neuvěřitelně lehounce. Vlasy si česal tak, že je od levé strany přes pleš hnal na stranu pravou, a od pravé strany je od ucha hnal přes pleš na protistranu. Avšak když někdy jen tak kráčel po perónu, jak vítr vál, odchlipoval a zvedal mu ten gotický oblouk jeho vlásků.

Ted' otevřel dveře do své kanceláře. Nikdo by nečekal, že přednosta

tak maličké staničky má tak zařízenou kancelář. Perský koberec vždycky zářil červenými a modrými květy, tři turecké taburetky zvyšovaly orientální vůni. A těžký, mahagonem vykládaný pracovní stůl byl zacláněn velkými lupeny obrovské palmy a ty listy dělaly nad benátským křeslem takový deštníček. Vůbec celá ta kancelář dělala dojem, že ji lze vzít na nosítka i s panem přednostou, tak jako se nosí papež. Na rokokové skříňce stály hodiny z mramoru a místo kyvadla byly tři pozlacené koule, které se točily hned sem, hned tam a každý, kdo tyhle hodiny slyšel znít, každý se obrátil k těmhle hodinám a řekl: Ty hodiny ale krásně bijou! A potom v kanceláři stálo služební kanape potažené čokoládovým voskovaným plátnem a na zdi byl veliký olej, znázorňující, jak rychlíková lokomotiva vyjíždí z Wilsonova nádraží a pouští páru do kolejiště a do nebe a rozjíždí se v mračnu, obraz, který vzrušuje každého zaměstnance státních drah, natož našeho pana přednostu, který měl dva životní cíle, aby byl jmenován inspektorem státních drah a získal predikát: baron Lánský z Růže, protože když pátral po svých předcích, objevil, že má v sobě trochu té modré krve. Tak měl v sobě tuplované modrou krev, protože i železničářům se říkalo modrá šlechta.

Jináč měl pan přednosta docela obyčejnou zálibu v pěstování holubů. Před válkou pěstoval norimberské bagdety, ty holoubky s útočnými černými a bílými šipkami na křídlech, kterým sám obden čistil holubince a měnil vodu a sypal zadinu. Ale když Němci tak surově přepadli a potom porazili Poláky, pan přednosta nechal výlet zavřený, a než odejel do Hradce, nařídil staničnímu pomocníkovi, aby všechny ty norimberské bagdety zardousil. Za týden přivezl polské rysy, ty holuby s krásným modrým voletem a překrásnými křídly, zdobenými šedivými a bílými trojúhelníčky, které jsou do sebe zapasované jako dlaždičky v koupelnách.

A já jsem stál mezi kolejnicemi a cítil jsem, jak se někdo na mne dívá, otočil jsem se a až otevřeným okénkem do sklepa jsem viděl oči paní přednostové, tam ve tmě, jak krmí husáka a dívá se na mne. Já jsem paní přednostovou měl rád, ráda si chodívala navečer sednout do kanceláře, háčkovala velikou dečku na stůl, takové ticho šlo z toho jejího háčkování, pořád se objevovaly pod jejími prsty

další květiny a další ptáčci, měla před sebou na telegrafním stole takovou knížku, do které se nakláněla pro další pokyny, jak nabírat ty nitě, jako by hrála na citeru a četla si v notách. Ale každý pátek popravovala králíky, to vzala z králíkárný králíčka, dala si ho mezi nohy a potom mu navlíkala do krku tupý nůž a pižlala to zvířátko, které pištělo, dlouho pískalo, až po chvíli jeho hlásek slábl, ale paní přednostová se dívala zrovna tak, jako by háčkovala velikou dečku. Říkala, že takhle, když králík vykrvácí, jeho maso je mnohem chutnější, křehčí. Už dopředu jsem viděl, jak bude zařezávat tohohle husáka, na kterého si sedne jako na koně, zmáčkne mu oranžový zobák k hrdlu, jako by zavírala kapesní nůž, nejdřív mu pečlivě vyškube peříčko na temeni a potom bude vytékat jeho krev do kastrolku, pták bude slábnout, až zplihne docela, paní přednostová se prolomí, bude sedět jen na svých patách.

„Eléve Hrmo,“ zavolal pan přednosta.

A jdu do kanceláře, salutuji a vypínám se.

„Elév Miloš Hrma se hlásí ve službě!“

„Posaď se,“ řekl pan přednosta a vstal od stolu a na hlavu se mu položil list z palmy. Pak stál chvíli přede mnou, jeho vyplakané oči putovaly po mé uniformě, pak mi dopnul knoflík u kabátu. „Tak Hrmo, jestlipak sis všiml, že tady nemáme telegrafistku?“

„Zdeničku Svatou!“ povídám.

„Svatou... aha!“ odprskl pan přednosta, „ale neslyšel jsi ve městě nic?“

„Neslyšel, ale co má být?“

„To je divný. Na našeho pana výpravčího už jezdějí div ne hromadný výpravy! Jako by měl čtyři nohy! Dvě hlavy! Pěkně proslavil tu naši tichou, klidnou staničku, pěkně!“

„A to on pan výpravčí Hubička zase ano,“ povídám, „jak jsem sloužil v Dobrovici a pan výpravčí mě zaškoloval, tak zase se na něj jezdila dívat celá trat'... to jak přetřhl s jistou dámou kanape pana přednosty...“

„To rakouský, vikslajvantový kanape?“ vyvalil oči pan přednosta, „takovýhle?“

„Přesně takový,“ povídám.

„Miloši, posad' se,“ zvlídněl pan přednosta. A sám se obkročmo posadil na druhý taburet a přiložil ruku k uchu.

„To takhle odejel poslední noční osobní vlak,“ povídám do přednostova ucha, „a od večera seděla s námi v dopravní kanceláři taková fešná dáma a kouřila cigarety a pila víno. A k pŕlnoci povídá pan výpravčí Hubička: Miloši, jseš teprv záškolák, ale já ti věřím. Vezmeš to za mě tak na dvě hodinky. A tak jsem sloužil a výpravčí Hubička odvedl tu dámu do kanceláře pana přednosty. A já jsem sem tam položil ucho na dveře kanceláře pana přednosty a slyším: Kočičko, tělo to potřebuje, tělo to žádá...“

„To prase jedno huňatý, vepřový!“ zvedl se pan přednosta a díval se oknem přes uklánějící se a vrkající holuby na perón, kde stál výpravčí.

„Kdyby to na něm bylo aspoň vidět, ta jeho kujebácká nátura!“ křičel pan přednosta, a výpravčí Hubička si strčil prst do ucha a třepal jím, jako by měl v uchu zalehlou vodu.

„Tichá voda břehy mele,“ povídám, „ale v jednu hodinu po pŕlnoci, kdy nákladák odvezl vagony cukru, poslouchám a slyším z kanceláře pana přednosty takový zvuk, jako když šoupete s rakví... A pak rána! Vběhnu do kanceláře pana přednosty a ta dáma leží na kanapi na zádech nahatá a s takhle roztaženejma nohama! A pan výpravčí Hubička leží na zemi v podvlíkačkách, tak jak leží voják v našem kostele, když se otevřel boží hrob. A povídá mi: Miloši, špatně jsem chytil kontrafales. Spadl jsem z oltáře lásky...“

„Ta hyéna skvrnitá!“ křičel pan přednosta a opřel se o futro okna a zíral na výpravčího, který stál rozkročen na perónu a díval se do nebe.

„A jak tam ležela ta dŕra na přednostově kanapi, jak?“ obrátil se pan přednosta.

„Když dovolíte, já vám to předvedu,“ povídám a ukázal jsem na vikslajvantovou pohovku a hodil jsem sebou a ve vzduchu jsem se otočil a stáhnul se na záda. A pan přednosta se nade mnou nakláníl a hrozil.

„Takhle at' se válí s děvkama v čekárně! Ale ne na kanapi svýho přednosty!“

„Protože na přednostenský kanape může sedat jen pan přednosta,“ povídám.

„Sám to uznáš, ale tomu praseti vepřovému nic není svatý!“ křičel.

A posadil jsem se a povídám: „Ale pane přednosto, to ještě není všechno, podívejte se!“ vzal jsem přednostu za rukáv a ukázal, „a tady, v těchhle místech, tady rupnul ten vikslajvant po celý šířce...“

„Kanape přetrhli!“ křičel pan přednosta, „přednostovi přetrhli kanape vejpůl. Ale to je tím, že nic už nad lidma není! Ani Bůh, ani mýtus, ani alegorie, ani symbol. Jsme na světě sami, proto je dovolený všechno... ale ne pro mě! Pro mě je Bůh! Ale pro támhleto prase vepřový existuje jen vepřová, knedlík, zelí...“

A pan přednosta už nemluvil, jen dýchal, funěl, díval se na perón, na záda výpravčího Hubičky.

„To je ďábel,“ řekl za chvíli. „Chlap, kterej už deset let mohl být někde přednostou maličká stanička na jednokolejce, ale pořád je bez jediný hvězdičky. Jen ho chtějí povýšit, už vyvede nějakou prasařnu, zatímco já pořád postupuju.“

„Slyšel jsem,“ povídám, „že budete povýšenej na inspektora státních drah.“

„Mám být.“

„Ach, to místo tří hvězdiček budete mít hvězdu jen jednu, ale vroubenou inspektorskou zahrádkou!“ zvolal jsem.

„Tak, Miloši,“ zasnul se přednosta. „Takovej příklad tady máte,“ řekl a otevřel skříň a vyjmul novou blůzu, na které už byla vyšitá ta zahrádka s diamantovou hvězdou, „takovej příklad máte ve mně a jako bych házel perly sviním.“

„Takový inspektor,“ povídám, „to je na dráze to samé, jako na vojně major, že?“

„Tak, Miloši,“ řekl přednosta.

A po první koleji si to uháněl dlouhý nákladní vlak, jel plnou rychlostí a nápravy přes styky kolejnic dávaly pravidelné hluboké zvuky. A pan přednosta pozorně vložil do skříň rukávy a cípy, aby je nepřivřel. Pak vzal pikslu se zadinou, otevřel okno a polští rysové vletěli do kanceláře, rvali se ve vzduchu, kdo mu sedne na rameno,

a tak všichni posedali po panu přednostovi jak na nějaký pomník nebo kašnu, ukláněli se a lísalí se k němu, docela ani nestáli o zadinu, spíš jim šlo o tu lásku, zobalí mu tváře, ale tak něžně, jako by to byly jeho malinké děti. Nákladní vlak odnesl svůj rachot s sebou. Takový randál s vlakem v pohybu jde pořád, zrovna tak, jako v čas míru s každým večerním vlakem čtverce a obdélníky ze zářících oken.

„Co jen tak mohl pan výpravčí dělat se Zdeničkou, co?“ povídám.

„Zvěřstva,“ řekl pan přednosta a usmíval se a nastavoval rty holoubkům, „zvíře se na to nezmotá. Ale, Miloši, já už se s tím nebudu zlobit, kárná komise to má v Hradci... Zkrátka pan výpravčí Hubička o noční povalil Zdeničku a potom jí vyhrnul sukně a jedno razítko naší stanice za druhým otiskl naší telegrafistce kolem zadnice. I datumovku jí tam dal! Ale Zdenička přišla ráno domů a maminka si ta razítka přečetla a příběhla hned sem a že si bude stěžovat na gestapu. Tak jsem, Miloši, musel sepsat protokol. Hrůza! A hned musela Zdenička na ředitelství a tam si ty razítka prohlídl i sám ředitel státních drah! Hrůza!“ volal pan přednosta a holoubci mu padali s rozpřažených ramen a tleskali křídly, aby udrželi rovnováhu.

A podle plotu naší stanice, tam na druhé straně, cválala na černém hřebci paní hraběnka Kinská, která se už vracela z dvorů, cválala jakoby srostlá s tím černým hřebcem. A pan přednosta vyšel na perón s těmi polskými rysy, ukláněl se cválající paní hraběnce, která přejela trať a hnala hřebce před stanicí, a tak lehce se svezla s koně, jen její jezdecké kalhoty zadržly o kožené sedlo, a potom jí pan přednosta políbil ruku, a ověšený polskými rysy kráčel s ní a paní hraběnka, jako by se to samo sebou rozumělo, nijak se nepodivila nad těmi holoubky, ale sama jim nastavovala rukavičku a rozmlouvala s panem přednostou.

Výpravčí Hubička mohl nechat oči na paní hraběnce.

„Miloši, víš, co bych chtěl? Chtěl bych se proměnit v tohle sedlo,“ a ukázal na osedlaného černého hřebce, a pak si odplívl a zasmál se a řekl mi důvěrně: „Miloši, měl jsem krásnej sen. Zdálo se mi, že jsem se proměnil ve vozejk a paní hraběnka mě držela za vojku a rejdovala se mnou do magacínu,“ a zase se díval tak necudně

na paní hraběnkou, na její nohy, jak tak kráčela s panem přednostou k magacinu obilí, k liverpůlu, a pan přednosta se tak polekal nad jistou zprávou, kterou mu asi právě řekla paní hraběnka, že holubi mu ustrašeně vzlétli s ramen a odletěli. A paní hraběnka podala ruku panu přednostovi a ten ji uctivě políbil, pak jí chtěl pomoci do třmenů, ale paní hraběnka ho zadržela pohybem ruky a vyhoupla se na černého hřebce, rozevřela na vteřinku nohy a pan výpravčí Hubička si utřel ústa a prohlásil:

„To je pěkný prdeláč,“ a odplivl si.

A paní hraběnka cválala cestou z nádraží, ten černý hřelec se odrazil od sněhu, který se třpytil růžovým sluncem. Pan výpravčí Hubička rozdělval ženské do dvou tříd. Těm, které měly převahu od pasu dolů, říkal jako paní hraběnce: prdeláč, a těm, které od pasu nahoru měly krásné poprsí, říkal: ceckounek. Jako vokounek, pohrabáč, hřivnáč a tak.

A pan přednosta rozzlobený běžel do dveří stanice a zasyčel:

„Hubičko, už to ví i sama paní hraběnka Kinská!“

A otočil se ve dveřích a kýval strašlivě vážně hlavou a potom rovnou po schodech do kuchyně, kde nejdřív několikrát udeřil židlí o podlahu, až v dopravní kanceláři padala omítka ze stropu, a potom hulákal do světlíku:

„Kletba erotického století! Všecko je přeerotizováno! Jen erotická dráždidla. Výrostci i děti se zamilovávají do děvčátek pasoucích husy! Milostné tragédie okoukané z četby a erotických filmů! Na soud s pisateli a vychovateli a prodavači pornografických knih a obrazů! Pryč se zrůdnou obrazotvorností mládeže! Rozsekal mrtvolu mlíkařky a jistě by rozsekal mrtvolu i své sestřenice, kdyby mu v tom nebylo zabráněno. V drogerii vystavená figurína znázorňující průřez boku mladé ženy v životní velikosti. A mládež tohle přímo hltá! Ateliér jednoho malíře vás nechá na pochybách, zda jste nevešli do řeznického krámu s lidským masem. Kanibalismus! Vranská v kufru a hledá se blondýn se zlatým zubem. Kupoval jí naposled australské jablko v automatu Koruna. Huj! Samé maso! Vraždy z vilnosti na obzoru. Na lavici obžalovaných s učiteli, kteří trpí poučení ve věcech pohlavních. Čím víc nemravnosti

a požitkářství, tím méně kolíbek a tím více rakví!“ chraptel pan přednosta světlíkem z kuchyně v prvním patře do dopravní kanceláře.

To bylo tím, že pan přednosta byl jednak členem S. O. S., Svazu obrodných snah v Praze, a potom paní hraběnka, když objednávala vagóny pro jateční dobytek, často vytykala panu přednostovi, že je vlažný ve víře, že když padne katolická církev, tak padne i celý svět. A pan přednosta, když kráčel podle nějakého kostela, když byl v uniformě, tak tomu kostelu salutoval, nebo když byl v civilu, tak zase sňal svůj švarcemburský klobouček a klaněl se kostelu a něco si s ním tiše brblal, hovořil.

V bloku zarachotilo a červené kolečko hrkalo a měnilo se v bílé a já jsem vytáhl z bloku klíč a vyběhl na perón, do přístěnku, lokomotiva pískala u vjezdu a pan přednosta sestupoval po schodech, jako by se nic nestalo, tak se nějak tím křikem do světlíku očistil, jako by to byla zeď nářků. Hubička o něm vypravoval, že zrovna tak křičívá i na svou manželku, která - ač dcera řezníka z Volar - si to nechává líbit, ale čtyřikrát do roka udělá vzpouru, a když pan přednosta nejvíc na ni křičí a razí pro ni, co to je slušná ženská, paní přednostová po něm hodí to, co má po ruce. Jednou před vánocemi, když na ni křičel, zatáhla si pana přednostu do koupelny a dala mu facku, až se zhroutil do vany k vánočnímu kaprovi.

Pan přednosta vešel do kanceláře a jediným pohledem se přesvědčil, že s dopravou není všecko v pořádku.

„Tak co, hoši,“ řekl otcovsky, „máte situaci?“

„Voják nám stál u kolíku,“ zašklíbal se Hubička.

„Ten ostře sledovanej transport?“ vyvalil oči.

„Ten se třema vykřičníky,“ povídám.

„Četli jste...?“ ukázal na vyhlášku podepsanou panem říšským zmocněncem.

„Četli,“ řekl Hubička.

„A uvážili jste...?“

„Uvážili a rozhodli,“ zasmál se výpravčí Hubička.

„Hoši, ale to by se mohlo kvalifikovat jako sabotáž,“ kýval pan přednosta a vyšel na perón.

V lokomotivě ostře sledovaného vojenského transportu byl bledý inženýr Honzík, vedoucí betriebsamtu, který si sám zajel pro tenhle vlak až do Libochu. A teďka tam stál jako rukojmí, obracel oči v sloup a spínal ruce, stál těsně v okýnku mašiny a do staničních oken a dveří ukazoval, jak naše stanička mu dala zabrat.

A pan přednosta salutoval a já jsem šel ke kolejím a salutoval jsem taky. A lokomotiva zastavila a spustili se z ní dva štíhlí esesáci, paraboly v prstech, chvíli se dívali na mou červenou čepici. Srazil jsem kramfleky a zsalutoval, ale oni mně každý z jedné strany nasadili ústí té automatické zbraně na lalok plic a musel jsem po schůdkách na stroj a vlak se rozejel. A mně to bylo divné, oba ti esesáci byli krásní, spíš jako by psali básničky nebo šli hrát tenis, ale oni se mnou stáli v lokomotivě, s inženýrem Honzíkem stál velitel tohoto transportu, hejtman v rakouské horské čepici, přes obličej měl položenou vyhojenou jizvu, která mu přeskočila přes ústa a pokračovala po bradě dál, i strojvedoucí byl v uniformě, držel se rychlostní páky a seděl v tapetěrovaném křesle, byla to říšská mašina na černé uhlí, vedle sedadla strojvedoucího byla páka, tak jak je vedle křesel pro nemocné, kdy lze proměnit sedadlo v lehátkovou postel. A ti dva esesáci mi pořád navlíkali na hroty plic hlavně parabol a jejich oči, zrovna tak jako ty hlavně, se nehnutě dívaly na hejtmana, který se ale díval do krajiny. Viděl jsem, jak na statku kdosi ze zvědavosti otevřel záklop a vylezl na cínovou střechu a teď zvedal ruce, jako by se vzdával. Jistě z transportu na něho vykřikli, jistě na něho namířili nějakou zbraň, ten na střeše měl zvednuté ruce, jako by připíjel slunci, byl to obecní pitomec Jordán, který pásl krávy a trávil nedělní letní odpoledne tím, že do kesírku dal láhev piva a jezdil na lodičce a každou chvíli vytáhl ten kesírek a nalil do sklenice čerstvého piva a potom stál na lodičce, zrovna tak jako teďka na střeše, stál na lodičce v trenýrkách a zvednutou rukou připíjel slunci, volal na slunce, vyrážel skřeky: Eh! Eh! Eh! a potom vypil pivo do dna, viděl jsem i paní přednostovou za oknem kuchyně, měla oči oddělené mosaznou tyčinkou, na které byly malinké záclonky, zvedla ruce, a potom lokomotiva ostře sledovaného transportu se rozjížděla podle toho rozstříleného vlaku na páté koleji, otočil jsem

oči, abych viděl, co tomu říkají ti dva, a oni zase se na mne dívali tak, jako bych já ten vlak rozstřílel.

„Du arschlecker,“ procedil esesák.

„Solche Schweine ist besser sofort schießen,“ řekl druhý. „Dreissig Minuten Verspätung,“ zasyčel první a víc mi narazil ústí parabol mezi žebra.

Jak to bylo jinačí, když jsem si vyjel tenkrát před třemi měsíci za svou smrtí, naklonil jsem se ke kase, byl večer, kasírka měla ryšavé vlasy, povídám: Jednu jízdenku! A ona mne poznala a povídá: Pane výpravčí, ale kam? Povídám: Jedu tam, kam se vaše oči podívají poprvé. A ona se zasmála: Jak to poprvé? Já se na ty jízdenky dívám pořád. Povídám: Víte co, slečno? Dívejte se na mne a levou rukou vytáhněte jednu jízdenku. A ona se hyzlila: Ale pane výpravčí, já můžu prodávat i potmě. A smála se, protože myslela, že žertuju. A tedy povídám: Tak sedmý sloupec, sedmý foch, sedmička jako u židů. Sáhla tam a pořád se dívala na mne, nespustila oči a řekla: Bude to do Bystřice u Benešova a bude to stát umtadvacet korun...

Stroj se otrásal, do dálky se třpytily pláne sněhu, který tál a pořád tikal barevnými krystalky. V příkopě leželi tři mrtví koně, jak je v noci vyhodili Němci z vagónu. To jen otevřeli dveře a ty mrchy vyhodili. Teď leželi v příkopě u trati, nohy natažené k nebi jak sloupy, na kterých se opírá neviditelný portál nebe. Inženýr Honzík se na mne díval a jeho oči byly plné smutku a zlosti, že v jeho úseku se mu zpozdil tenhle ostře sledovaný transport. A zavinil jsem to jistě já, proto bylo správné, že mě ti esesáci vzali na mašinu a pořád se dožadují, aby mi mohli posunout ty hlavně paraboly do týlu hlavy a dát si znamení, stisknout kohoutky a nasypat do mne náboje a otevřít dvířka... To jsem přesně cítil, a přesto jsem myslel, že to je jen tak, že tohohle nejsou schopni, protože oba byli takoví fešáci, já jsem měl vždycky hrůzu z krásných lidí, nedovedl jsem s krásnými lidmi nikdy pořádně pohovořit, potil jsem se, koktal jsem, tak jsem se podívoval krásné tváři, tolik jsem byl oslněný, nikdy jsem se nemohl podívat v krásný obličej.

Zato ten hejtman byl ošklivý, ta dlouhá jizva, která se mu zakrojila do obličeje, jako kdyby v mládí upadl obličejem na rezatý hrnec,

ten hejtman se teď na mne podíval. Zvedl jsem ruku a chytil jsem se takové štruple visící od stříšky lokomotivy. Dovolil jsem si to proto, že ten hejtman se na mne jen zadíval a viděl, že jsem trohl, který stojí u kolejnic, trohl, kterému na ředitelství v Hradci Králové řekli, aby u těch kolejnic stál a spouštěl a vytahoval semaforey, zatímco říšská armáda se jeho stanicí nejdřív valí na východ a teďka zase nazpátek. Povídám si, Němci stejně jsou blázni. Nebezpeční blázni. Já jsem byl taky tak trochu blázen, ale na útraty sebe, kdežto Němci pořád na útraty těch druhých. Stáli jednou na páté koleji, celý vlak vojáků, kteří si chodili nakupovat do krámků ve vesnici jídlo a cukroví a kostky umělého medu, až jeden voják vytáhl potají tu kostku, na které stály ty ostatní, a umělý med se zřítíl a obchodník to spočítal a zjistil, že chybí pět kostek medu, a velitel dal nastoupit celému cuku a až do večera prohledával celý vlak a vyšetřoval ty kostky umělého medu, a když je nenašel, teprve pak Osobně šel k obchodníkovi a salutoval a obřadně se mu omluvil... To byli možná zrovna titíž Němci, co teď stáli se mnou na lokomotivě, možná, že to byli oni.

Topič zamrkal na mne vesele, pak fofroval uhelkou uhlí, házel nejdřív až dozadu na rošt, pak doprostředka rytmickými pohyby, aby poslední lopatou stáhl uhlí na samý kraj roštu. A oči hejtmana se mi dívaly na zápěstí, tam, kde jsem i já měl jizvu, rukáv se mi svezl a hejtman se díval na tu vyhojenou ránu, jako bych byl nějaká knížka. Už ten hejtman asi věděl víc, už se na všechno díval z druhé strany, a jeho oči se podobaly dvěma kouskům kamence. A všichni se mi dívali na zápěstí a hejtman natáhl bičik a vyhrnul jím i můj druhý rukáv a díval se i na tu druhou jizvu.

„Kamarad,“ řekl.

A dal znamení a ostře sledovaný vojenský transport zpomaloval a dvě paraboly se mi odtáhly od zad a já už jsem se na ty dva krásné vojáky nepodíval, jen jsem hleděl na podlahu, na járkované železné plechy, které se neustále pohybovaly, jak lokomotiva žejbrovala po kolejnicích.

„Geh,“ řekl hejtman.

„Děkuju,“ pošeptal jsem.

A pořád jsem nevěděl, jestli to není legrace, otevřel jsem dvířka, sestoupil na první schůdek, pak každým krokem níž a níž, napřáhl jsem nohu a dopadl na pěšinku, jako bych si zatančil kozáčka, ještě skok a stál jsem, a lokomotiva se zase rozjížděla a podle mne mýjely otevřené vagóny s Tygry, někteří vojáci měli otevřené kilové konzervy a vyhrnuté rukávy a na nože napichovali kousky masa a jedli, jiní, na kolenou automatické zbraně, houpali holínkami, jako by si máchali nohy v potoce; když mne každý ten vagón minul, pořád jsem cítil, že moje záda mohou být pořád dobrým terčem.

Jako poslední vagón toho transportu jel kastlák, otevřený, z kterého se houpaly černé ženské punčochy, asi sestřičky z polního lazaretu, ale já jsem pořád byl na dostřel německých parabol, revolverů a automatů, poněvadž s Němci, teď jsem to poznal sám na sobě, nikdy jeden nevěděl, co provedou, paní Karáskovou, která bydlí hned vedle nás, Němci zavřeli hned v roce čtyřicet a vrátila se loni na vánoce, celou tu dobu, ty čtyři roky, byla v Pečkárně a tam utírala krev po popravách, celé čtyři roky utírala krev a hlavní kat byl na ni hodný, dával jí šunku, prosíval ji, aby zpívala Černé oči, proč pláčete? a říkal jí: Račte... a jak prosím? A potom zničehonic ji pustili domů, navždycky, a ještě jí napsali omluvný dopis, ale paní Karásková se z toho pomátla, na pracáku jí dali hned místo v topárnách, dali jí do ruky konev s olejem a musela dolévat a utírat mašinám ložiska.

Blížil jsem se k zatáčce trati, už z dálky trčelo k nebi těch dvanáct kopyt mrtvých koní, jak sloupy ve staroboleslavské kryptě. Myslil jsem na Mášu, na to, jak jsme se poprvé setkali, když jsem ještě byl u traťmistra, který nám dal dva kbelíky s červenou barvou a řekl, abychom natírali plot kolem celých státních dílen. Máša začínala u dráhy zrovna tak jako já, stáli jsme proti sobě, mezi námi byl vysoký drátěný plot, u nohou jsme měli každý svůj kbelík se suříkovou barvou, každý svůj štětec a proti sobě jsme tupali, natírali plot, každý ze své strany, pořád tak tvářemi proti sobě, čtyři kilometry celkem bylo toho plotu, pět měsíců jsme takhle každý den proti sobě stáli, a všechno jsme si s Mášou řekli, ale pořád byl mezi námi ten plot; po natření dvou kilometrů toho plotu jsem jednou natřel